

PERUSOPETUKSEEN VALMISTAVAN OPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEET 2016

Opetushallitus
Virrat

Sisällysluettelo

PERUSOPETUKSEEN VALMISTAVAN OPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEET 2016.....	1
1 Perusopetukseen valmistavan opetuksen lähtökohdat.....	3
2 Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma.....	4
3 Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt.....	5
3.1 Yleiset tavoitteet ja yhteistyö esi- ja perusopetuksen kanssa.....	5
3.2 Kielenopetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt.....	6
Suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus.....	6
Oppilaan oma äidinkieli.....	7
Muut kielet.....	8
3.3 Muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt.....	8
4 Toimintakulttuuri.....	10
4.1 Oppimisympäristöt ja työtavat.....	10
4.2 Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet.....	11
.....	11
5 Oppilaan oman opinto-ohjelman laatiminen.....	12
6 Oppilaan hyvinvointi sekä oppimisen ja koulunkäynnin tuki.....	13
6.1 Opetuksen eriyttäminen.....	13
6.2 Kodin ja koulun yhteistyö.....	14
6.3 Oppilashuolto.....	14
6.4 Oppilaanohjaus.....	15
6.5 Suunnitelma kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.....	16
7 Oppilaan arviointi.....	18
8 Todistukset.....	19
9 Perusopetuksen oppimäärään sisältyvien opintojen suorittaminen valmistavan opetuksen aikana	20
Liite 1.....	21
Liite 2.....	22
Liite 3.....	25

1 Perusopetukseen valmistavan opetuksen lähtökohdat

Perusopetuslaissa säädetään maahanmuuttajille järjestettävästä perusopetukseen valmistavasta opetuksesta¹. Maahanmuuttajille järjestettävän perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle tarvittavat valmiudet suomen tai ruotsin kielessä ja tarpeelliset muut valmiudet esiopetukseen tai perusopetukseen siirtymistä varten sekä edistää oppilaiden tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Opetuksen tavoitteena on lisäksi tukea ja edistää oppilaiden oman äidinkielen hallintaa ja oman kulttuurin tuntemusta. Opetuksen tavoitteet on tarkemmin määriteltävä valmistavan opetuksen oppilaan omassa opinto-ohjelmassa². Tavoitteiden määrittelyn lähtökohtana ovat oppilaan suomen tai ruotsin kielen taito sekä oppilaan aikaisempi koulunkäyntihistoria.

Perusopetukseen valmistavaa opetusta annetaan 6–10-vuotiaille vähintään 900 tuntia ja tätä vanhemmille vähintään 1000 tuntia. Opetukseen osallistuvalla on oikeus siirtyä perusopetukseen tai esiopetukseen jo ennen edellä todettujen tuntimäärien täyttymistä, jos hän pystyy seuraamaan perusopetusta tai esiopetusta³. Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on työpäivinä oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä⁴.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetusryhmien muodostamisesta päättää opetuksen järjestäjä⁵. Valmistavaa opetusta voidaan järjestää myös yhdelle oppilaalle. Opetusryhmät muodostetaan oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti siten, että ryhmäjako edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä sekä varmistaa opetussuunnitelman mukaisten ja oppilaiden omissa opinto-ohjelmissa asetettujen tavoitteiden saavuttamisen.

Valmistavan opetuksen aikana oppilaita integroidaan esi- tai perusopetukseen, oppilaan ikätasoa vastaaviin suomen- tai ruotsinkielisiin opetusryhmiin oman opinto-ohjelman mukaan oppilaan omassa opinto-ohjelmassa määritellyllä tavalla. Integroinnin tavoitteena on edistää kotoutumista, opiskeluvالميuksien ja suomen tai ruotsin kielen taidon kehittymistä sekä laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden sisältöjen omaksumista.

Virroilla

Virroilla järjestetään perusopetukseen valmistavaa opetusta erillisissä ryhmissä juuri maahan muuttaneille oppilaille Rantatien koulussa.

Esiopetusikäiset maahanmuuttajataustaiset oppilaat opiskelevat tilanteen mukaan joko esiopetusryhmissä tai omassa ryhmässään.

Valmistava opetus on vuosiluokkiin sitomatonta. Oppilaita integroidaan mahdollisuuksien mukaan taito- ja taideaineiden tunneilla ikätasoaan tai taitotasoaan vastaaviin ryhmiin. Yleisopetukseen siirtymisen lähestyessä integrointia laajennetaan myös muiden aineiden tunneille kunkin oppilaan oman opinto-ohjelman mukaisesti.

Perusopetukseen valmistava opetus kestää noin yhden lukuvuoden ajan. Valmistavan opetuksen jälkeen oppilas siirtyy perusopetukseen tai muuhun hänelle soveltuvaan opetukseen.

Valmistava opetus toteutetaan oppilaan henkilökohtaisen opinto-ohjelman mukaisesti.

Opetuksessa otetaan huomioon erilaiset kieli- ja kulttuuritavat, oppilaan ikä- ja kehitystaso, oppimistaso ja opiskeluvالميudet. Opetusta eriytetään oppilaan iän ja opiskeluvالميuksien mukaan.

Maahanmuuttajataustaisen oppilaan opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon oppilaan kotoutumisen ja hyvinvoinnin kannalta tärkeät yhteistyötahot. Huomiota kiinnitetään erityisesti luottamuksellisten välien luomiselle kodin ja koulun välillä.

Valmistavan opetuksen jälkeen oppilas siirtyy pääsääntöisesti perusopetukseen lähikoulunsa oppilaaksi. Ennen kuin oppilas siirtyy ikä- tai taitotasoaan vastaavaan ryhmään perusopetuksen puolelle, pidetään siirtopalaveri. Silloin oppilaan opintojen jatkumista suunnitellaan yhteistyössä valmistavan luokan opettajan, huoltajan/huoltajien ja sen koulun edustajan kanssa, johon oppilas siirtyy. Valmistavan luokan aikana tehty ja päivitetty oppimissuunnitelma (liite 2) siirtyy oppilaan mukana seuraavaan kouluun Wilmaan kirjattuna.

1 Perusopetuslaki (628/1998)

2 Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012) 5 §

3 Perusopetusasetus (852/1998) 3 § (363/2015)

4 Perusopetuslaki (628/1998) 30 § (642/2010)

5 Perusopetusasetus (852/1998) 2 § (893/2010)

2 Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma

Opetuksen järjestäjän tulee hyväksyä perusopetukseen valmistavaa opetusta varten opetussuunnitelma⁶. Lähtökohdan opetussuunnitelman laatimiselle muodostavat perusopetuslaki ja -asetus, valtioneuvoston asetuksessa (422/2012) määritellyt yleiset ja perusopetukseen valmistavaa opetusta koskevat valtakunnalliset tavoitteet, nämä Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015 sekä soveltuvin osin Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014⁷.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelmassa tulee olla kuvattuna:

- toimintakulttuuri ja sen periaatteet
- opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt
- periaatteet oppilaan oman opinto-ohjelman laatimiseksi
- oppilashuollon ja siihen liittyvän yhteistyön järjestäminen
- ohjaustoiminta oppimisen tukena
- oppimisen ja koulunkäynnin tuki
- suunnitelma kasvatustieteellisten ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista
- yhteistyö esi- ja perusopetuksen kanssa
- kodin ja koulun yhteistyö
- yhteistyö muiden tahojen kanssa
- oppilaan arviointi ja todistukset.

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain⁸ mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden tai opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijaan suunnitelma voidaan laatia enintään kahdeksi tai kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain⁹ mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä opetussuunnitelmaan.

Virroilla

Maahanmuuttajien perusopetukseen valmistavan opetuksen järjestämisvastuu on Virtain kaupungilla. Perusopetukseen valmistavaa opetusta järjestetään oppivelvollisuusiän saavuttaneille oppilaille.

Kuntakohtainen perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma otetaan käyttöön 1.8.2016 alkaen. Opetussuunnitelma sisältää Opetushallituksen perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015.

6 Perusopetuslaki (628/1998)

7 Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 (Opetushallituksen määräykset ja ohjeet 2014: 96)

8 Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986, muutettu 1329/2014) 5 a §

9 Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 6 §

3 Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

3.1 Yleiset tavoitteet ja yhteistyö esi- ja perusopetuksen kanssa

Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää opetukseen osallistuvan oppilaan suomen tai ruotsin kielen taitoa, tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä antaa tarvittavia valmiuksia perusopetusta varten. Valmistavassa opetuksessa kehitetään oppilaan laaja-alaista osaamista sekä annetaan opetusta perusopetuksen oppiaineissa ja mahdollisuuksien mukaan oppilaan omassa äidinkielessä oppilaan omassa opinto-ohjelmassa tarkemmin määritellyllä tavalla. Laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita.

Opetuksen tavoitteiden määrittelyssä, sisältöjen valinnassa ja opetusjärjestelyissä otetaan huomioon, että oppilaat ovat iältään, opiskeluvaiheiltaan ja taustaltaan erilaisia. Opetusta eriytetään oppilaiden ikä- ja kehitysvaiheiden mukaisesti. Oppilaiden kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan huomioon, ja jokaisen oppilaan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Oppilaan omalla äidinkielellä tuettu opetus edistää sisältöjen omaksumista. Valmistava opetus edistää sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Jos perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaalla on heikko luku- ja/tai kirjoitustaito, tulee oppilaan oman opinto-ohjelman tavoitteet asettaa siten, että oppilas saa omalle taito- ja ikätasolleen soveltuvaa luku- ja kirjoitustaidon opetusta. Oppilaan oman äidinkielen opetuksella voidaan edistää oppilaan luku- ja kirjoitustaitoa.

Luku- ja kirjoitustaidon omaksumiseen ja varmentamiseen varataan riittävästi aikaa. Mikäli oppilaan taidot eivät riitä perusopetuksessa opiskeluun, tulee oppilaan omassa opinto-ohjelmassa kiinnittää erityistä huomiota riittävään ja oikea-aikaiseen tukeen perusopetukseen siirryttäessä. Tarvittaessa oppilas voi jatkaa perusopetukseen valmistavassa opetuksessa, siirtyä opiskelemaan vuosiluokkiin sitomattoman opinto-ohjelman mukaisesti tai muulla tavoin hänelle parhaiten soveltuvin tukitoimin. Perusopetukseen siirtyvän luku- ja kirjoitustaidottoman oppilaan riittävästä tuesta huolehditaan.

Virroilla

Valmistavan opetuksen pääpaino ja tärkein tavoite on suomen kielen oppiminen. Oppilaan kaksikielisen tai monikielisuuden kehittymistä tuetaan. Oppilaalle järjestetään oman äidinkielen opetusta mahdollisuuksien mukaan.

Valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää opetukseen osallistuvan oppilaan suomen kielen taitoa, tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä antaa tarvittavia valmiuksia perusopetukseen siirtymistä varten. Keskeistä opetuksessa on suomen kielen oppiminen ja eri oppiaineiden avainkäsitteisiin ja sanastoon perehtyminen. Jokainen kouluyhteisön jäsen edistää omalta osaltaan kouluyhteisön monikulttuurisuustaitojen kehittymistä siten, että se näkyy koko koulun toimintakulttuurissa.

Valmistavan opetuksen oppilaan oman oppimissuunnitelman laatimisessa ja opetuksen järjestämisessä otetaan huomioon oppilaan ikä ja opiskeluvaihe. Valmistavassa opetuksessa annetaan suomi toisena kielenä -opetuksen lisäksi opetusta perusopetuksen oppiaineissa oppilaan oman opinto-ohjelman mukaan.

Opetuksen tulee keskittyä oppisisältöihin, joiden hallinta on tarpeen oppilaan siirtyessä perusopetukseen.

Valmistavan opetuksen oppilaat osallistuvat koulun yhteisiin tapahtumiin.

Soveltuva yhteistoiminta perusopetuksen oppilaiden kanssa edistää kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen kehittymisen lisäksi sosiaalisten suhteiden syntymistä. Tärkeää on pyrkiä luomaan oppilaalle tasa-arvoiset mahdollisuudet koulunkäyntiin. Lisäksi tuetaan oppilaan kasvua ja

kehitystä suomalaisen yhteiskunnan jäseneksi.

Valmistavan opetuksen ryhmän opettaja on vastuussa tiedonsiirron organisoinnista ja yleisestä tiedottamisesta valmistavan ryhmän osalta. Valmistavasta opetuksesta siirryttäessä perusopetukseen valmistavan opetuksen opettajan, vastaanottavan luokanopettajan tai luokanvalvojan ja kodin välinen yhteistyö on ensiarvoisen tärkeää.

Luku- ja kirjoitustaidottomille oppilaille pyritään järjestämään oma ryhmä. Kokonaan luku- ja kirjoitustaidottomia oppilaita integroidaan perusopetukseen heidän valmiuksiensa mukaan. Luku- ja kirjoitustaidon omaksumiseen ja varmentamiseen on varattava riittävän pitkä aika ennen kuin oppilas täysipainoisesti aloittaa varsinaisia eri aineiden opintoja. Eriyttäminen toteutetaan joustavasti opetussuunnitelmaa soveltamalla, opetusmenetelmiä muuttamalla ja valitsemalla sopivat oppimateriaalit. Luku- ja kirjoitustaidon puute ei ole este taito- ja taideaineiden opetukseen integroimiselle.

3.2 Kielenopetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa pääpaino on suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa, joiden osalta tavoitteena on kehittyvä alkeiskielitaito. Opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetussuunnitelman perusteita. Suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnot ovat pohjana kaikille muille opinnoille. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opintojen tavoitteena on antaa oppilaille tarvittavat valmiudet siirtyä perusopetukseen. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaan koulu- ja opiskelutausta ja hänen jo mahdollisesti hallitsemansa suomen tai ruotsin kielen taito. Oppilaan omassa opinto-ohjelmassa määritellään taito- ja ikätason mukaiset suomen tai ruotsin kielen opetuksen tavoitteet ja sisällöt.

Virroilla

Valmistavan opetuksen tavoitteena on, että oppilas saavuttaa kehittyvän alkeiskielitaidon taitotason (A1.3-A2.1). Suomen kielen alkeissisältöjä opetellaan ja käsitellään valmistavan opetuksen aikana. Lisäksi käytetään eri oppiaineiden tekstejä, käsitteistöä, sanastoa ja sisältöjä oppilaan valmiuksien mukaan. Oppilaille osoitetaan luku- ja kirjoitustaidon merkitys suomalaisessa kulttuurissa ja yhteiskunnassa.

Suomen kielen alkeissisältöjä:

- minä, koti, perhe, asuminen, ruoka, vaatteet
- tervehtiminen, kiittäminen, pyytäminen
- aakkoset ja lukusanat
- liikkuminen ja asiointi
- kulkuvälineet, kauppa, puhelin
- määrä, hinta, aika
- viikonpäivät, kuukaudet, kello
- värit ja perusadjektiivit
- ruumiinosat ja sairaudet
- suomalaista kulttuuria, esimerkiksi juhlapyyhiä ja tapoja
- luonto ja ympäristö

Kuullun ymmärtäminen ja puhuminen:

- suomen kielen ääntämisen harjoittelu
- kysymysten ja vastausten harjoittelu (itseä, perhettä, koulua, arkielämää, tunteita koskevat asiat)
- perussanasto: perusverbit, perhesanasto, ruoka, vaatteet
- kysymyssanat, suuntasana
- tervehdykset, kohteliaisuusfraasit, käskyt, kehotukset, ohjeet

- aikasanat
- tunteiden ilmaiseminen
- suullisen ilmaisun harjoittelu

Lukeminen ja luetun ymmärtäminen:

- arkielämän ja koulun kannalta keskeisten sanojen, lauseiden ja lyhyiden tekstien lukeminen
- suomen kielen pienet ja isot kirjaimet
- äänne-kirjainvastaavuuden periaate
- äänneiden yhdistäminen toisiinsa ja tavujen rakentuminen
- ääntäminen ja erityisesti oppilaan äidinkielestä puuttuvien äänneiden harjoittelu
- oikea lukusuunta
- tuttujen suomen kielen sanojen ja lauseiden lukeminen äänne- ja tavutasolta edeten kohti sana-, lause- ja tekstitasoa

Kirjoittaminen:

- pienten ja isojen kirjainten kirjoittamisen opettelu
- suomen kielen keskeisten äännepiirteiden kirjoittamisen harjoittelu (lyhyet ja pitkät vokaalit, yksittäis- ja kaksoiskonsonantit, diftongit)
- motoristen taitojen harjoittelu on myös tarpeen, jos hienomotoriset taidot ovat kehittymättömiä
- tietokoneella kirjoittaminen voi auttaa motoriikan kehittämisessä
- kirjoitetaan sanoja myös sanelun mukaan
- harjoitellaan alussa sanojen ja lauseiden jäljentämistä ja myöhemmin myös niiden tuottamista

Valmistavassa opetuksessa maahanmuuttajaoppilaan suomen kielen kehittymiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Oppilaalla on mahdollisuus oppia suomen kieltä sekä ohjatuissa ryhmätilanteissa että luonnollisissa viestintätilanteissa sekä suomenkielisten oppilaiden että koulun aikuisten kanssa. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, jotka harjaannuttavat eri kieli- ja kulttuuriryhmistä tulevia oppilaita käyttämään monipuolisesti kielen eri osa-alueita. Opetus perustuu jatkuvaan oppilaan kielen kehityksen seurantaan ja arviointiin. Suomi toisena kielenä -opetus ei valmistavalla luokalla rajoitu suomi toisena kielenä -oppiaineeseen, vaan suomen kieltä ja sanastoa opetetaan ja opitaan myös muissa oppiaineissa. Sisältöjen valintaa ohjaavat oppilaan oletettu perusopetuksen vuosiluokka sekä eri oppiaineiden keskeinen käsitteistö.

Valmistavan opetuksen ryhmät toimivat mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä oppilaan ikä- ja taitotason mukaisten luokkien kanssa.

Oppilaan oma äidinkieli

Oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteena on tukea ja edistää äidinkielen hallintaa, kulttuuritaustan tuntemusta ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä. Oman äidinkielen hyvä hallinta luo edellytyksiä myös suomen/ruotsin kielen oppimiselle ja tällä kielellä tapahtuvalle muulle oppimiselle. Oppilaille järjestetään opetusta mahdollisuuksien mukaan.

Opetus noudattaa opetussuunnitelman perusteiden liitteessä kuvattuja oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteita, sisältöjä ja oppilaan oppimisen arviointia. Oppilaan oman äidinkielen hallintaa ja sen säilymistä tuetaan myös eri tavoin yhteistyössä perheen kanssa.

Virroilla

Oppilaan oman äidinkielen opetus on perusopetusta täydentävää opetusta. Perusopetuslaki (12 §) ei kuitenkaan edellytä kyseisen opetuksen järjestämistä, joten se on harkinnanvaraista, ja siten opetuksen järjestäjällä ei ole velvollisuutta sitä järjestää.

Oppilaan oman äidinkielen hallintaa ja sen säilymistä pyritään tukemaan yhteistyössä perheen kanssa.

Muut kielet

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin sisältyy oppilaiden vieraan kielen opetuksen tavoitteet. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa noudatetaan näitä opetussuunnitelman perusteita soveltuvin osin. Oppilaan vieraan kielen opinnot järjestetään kunnan kieliohjelman mukaisesti. Oppilaan kielelliset valmiudet ratkaisevat, missä määrin hänen omaan opinto-ohjelmaansa voidaan sisällyttää vieraiden kielten opiskelua perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana.

Virroilla

Vieraan kielen opinnot aloitetaan mahdollisuuksien mukaan jo valmistavan luokan aikana kieliohjelman mukaisesti, mikäli oppilaan suomen kielen ja oman äidinkielen taito sen sallivat.

3.3 Muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Valmistavan opetuksen muiden oppiaineiden opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan aikaisemmat opinnot. Valmistavan opetuksen aikana muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja sisällöt noudattavat soveltuvin osin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Sisältöjä suunniteltaessa otetaan huomioon kunkin oppiaineen keskeinen käsitteistö, työtavat ja välineet. Perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana opiskeltavat oppiaineet valitaan siten, että oppilas pystyy valmistavan opetuksen jälkeen opiskelemaan hänelle osoitettavassa esi- tai perusopetuksen ryhmässä ja että valmistavan opetuksen opinnot mahdollistavat myöhemmin perusopetuksen suorittaminen Suomessa. Lähtökohtana suunnittelulle ovat perusopetuksen kyseisten vuosiluokkien opetuksen tehtävä ja siirtymävaiheen kuvaus sekä vuosiluokilla opiskeltavat oppiaineet¹⁰.

Omalla äidinkielellä annettu opetus ja tuki edistää oppilaan opiskelua ja kotoutumista. Omakielisen opetuksen ja tuen avulla saatu lisätieto oppilaan osaamisen tasosta auttaa muiden oppiaineiden tavoitteiden asettamisessa. Näin oppilas voi edistyä aineopinnoissaan, vaikka suomen/ruotsin kielen taidot kehittyisivätkin muita taitoja hitaammin. Omakielistä opetusta ja tukea annetaan oppilaan tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan. Opetuksessa voidaan hyödyntää myös oppilaiden tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, historiasta ja yhteiskunnasta, kielistä ja kulttuureista.

Virroilla

Muiden oppiaineiden opetuksen järjestämisessä ja opetuksen painopisteiden valinnassa otetaan huomioon oppilaan opiskeluvälmiudet ja ikä. Oppiaineiden sisältöjen valinnassa pyritään ennakoimaan valmistavan opetuksen jälkeisen opiskelun vaatimuksia.

Opetuksen ydin on suomen kielen oppimisessa ja suomalaisen koulukulttuurin omaksumisessa.

Oppilaan osaamisen tasoa selvitetään keskustelemalla oppilaan ja huoltajien kanssa lapsen kouluhistoriasta.

Valmistavassa opetuksessa olevan oppilaan integrointi tapahtuu yleisopetuksen ryhmään oppilaan oman oppimissuunnitelman mukaan.

Eri oppiaineiden sisältöjä opetetaan sekä valmistavan opetuksen ryhmissä että perusopetuksen ryhmissä oppilaan suomen kielen taidon mukaan.

Valmistavan opetuksen aikana oppilas tutustuu koulun erilaisiin työtapoihin. Niiden kautta toteutetaan ja vahvistetaan koulun perustehtävää ja arvoja. Tärkeitä työvälineitä oppilaan jatko-opintoja ajatellen ovat oppimaan oppimisen taidot sekä yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot.

Monipuolisesti valitut ja käytetyt työtavat tukevat oppilaan kasvua yhteisön jäseneksi. Samalla oppilaalla on mahdollisuus kehittyä oppijana. Erilaisista opiskelukulttuureista tuleville oppilaille yhteistoiminnalliset opiskelumenetelmät, ryhmä- ja parityöskentely sekä toisaalta itsenäinen

työskentely ja tiedonhankinta voivat olla vieraita toimintamalleja. Ne saattavat vaatia totuttelua. Etenkin valmistavan opetuksen alkuvaiheessa opettajajohtoiset työtavat ovat tärkeitä edellä mainittujen lisäksi.

Valmistavan opetuksen työtapojen valinnassa olennaisia seikkoja ovat opetuksen havainnollisuus, oppilaan ohjaaminen itsenäiseen tiedonhankintaan ja arviointiin sekä ongelmanratkaisukyvyyn kehittäminen. Tieto- ja viestintäteknikkaa käytetään ja hyödynnetään erilaisissa oppimistilanteissa ja eri oppiaineissa mahdollisuuksien mukaan.

4 Toimintakulttuuri

Yhteisön toimintakulttuuri on sen historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutunut tapa toimia. Koska perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaat tulevat hyvinkin erilaisista kulttuureista ja koulukulttuureista, on tärkeää luoda ja kehittää yhteistä toimintakulttuuria. Perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuuri rakentuu oppivan yhteisön periaatteille. Se tukee kaikkien yhteisön jäsenten hyvinvointia ja oppimista. Se on jatkuvan kehittämisen kohde ja osa koko koulun toimintakulttuuria. Perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuurin määrittelemisessä voidaan hyödyntää myös Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita 2014¹¹.

Virroilla

Valmistava opetus pyritään saamaan osaksi luontevaa ja jokapäiväistä koulunkäyntiä. Valmistavan opetuksen tulee olla avoin muutoksille ja olla osa koulun kehittämistä.

4.1 Oppimisympäristöt ja työtavat

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa hyödynnetään kokemuksellisia ja toiminnallisia oppimisympäristöjä ja monipuolisia opetusmenetelmiä ja työtapoja. Monipuoliset oppimisympäristöt tarjoavat oppilaalle mielekkäitä ja monipuolisia tilanteita käyttää kieltä eri kommunikaatioympäristöissä. Erilaiset tilanteet kehittävät oppilaan kykyä toimia sekä itsenäisenä yksilönä että yhteisön jäsenenä ja antavat valmiuksia elinikäiseen oppimiseen. Erilaiset oppimisympäristöt tutustuttavat oppilasta myös suomalaiseen kulttuuriin ja edistävät hänen kotoutumistaan lähiympäristöön sekä laajemmin suomalaiseen yhteiskuntaan.

Perusopetukseen valmistava opetus niveltyy osaksi perusopetusta ja koulussa vallitsevaa toimintakulttuuria, mutta myös vaikuttaa muun koulun toimintakulttuurin ja käytänteiden kehittämiseen. Oppilaat harjaantuvat valmistavan opetuksen aikana perusopetuksen työtapoihin. Tavoitteena on, että oppilaat pystyvät vähitellen myös itse asettamaan itselleen oppimistavoitteita sekä harjaantuvat oppimaan oppimisen taidoissaan. Niinpä työtapojen on hyvä olla monipuolisia, oppilasta aktivoivia ja eriyttäviä.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana on tarpeen oppia vähitellen myös itsenäistä työskentelyä, tiimityöskentelyä, tieto- ja viestintätekniisiä taitoja ja tiedonhakutaitoja. Oppiminen on sidoksissa oppilaan aiempiin tietoihin ja oppimisstrategioihin ja on siten jokaisella yksilöllistä. Koska eri oppiaineet ja niiden tavat käyttää kieltä ovat keskeisiä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa, opetus edellyttää kielitietoisia työtapoja kaikissa oppiaineissa. Erilaisten tekstien lukemisen, ymmärtämisen, tulkitsemisen ja tuottamisen taidot ovat keskeisiä. Kielitietoiset työtavat edellyttävät opettajien yhteistyötä ja yhteistä ymmärrystä kielen merkityksestä oppimisessa.

Virroilla

Valmistavassa opetuksessa hyödynnetään kokemuksellisia ja toiminnallisia oppimisympäristöjä sekä monipuolisia opetusmenetelmiä ja työtapoja. Ne antavat oppilaalle mahdollisuuden oppia uusia asioita vähäisestä kielitaidosta huolimatta.

Oppimista suunnataan ulos luokasta lähiympäristöön palveluineen ja tapahtumineen. Oppilaan kielitaidon karttuessa pyritään mahdollisuuksien mukaan hyödyntämään oppilaan ns. kotiluokan retkiä, tapahtumia sekä muuta toimintaa.

4.2 Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuuria. Sen tavoitteena on auttaa oppilaita yhdistämään suomen tai ruotsin kielen sekä eri oppiaineiden tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat oppilaita soveltamaan tietojaan ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Oppilaat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen.

Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista lähestymistapaa, jossa kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina. Eheyttämisen tapa ja kesto voi vaihdella oppilaiden tarpeista ja opetuksen tavoitteista riippuen. Suomen tai ruotsin kielen sekä muiden oppiaineiden muodostamat monialaiset oppimiskokonaisuudet edistävät perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilaan laaja-alaisen osaamisen kehittymistä.

Oppimiskokonaisuuksien aiheet suunnitellaan paikallisesti ilmentämään perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuurin periaatteita.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään paikallisia voimavaroja ja mahdollisuuksia. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat hyvän tilaisuuden koulun ja muun yhteiskunnan väliselle yhteistyölle. Käsiteltävien asioiden paikallisuus, ajankohtaisuus ja yhteiskunnallinen merkittävyys luovat lisämotivaatiota sekä opettajille että oppilaille. Oppimiskokonaisuuksien sisällöiksi etsitään toimintakulttuurin periaatteiden mukaisia, oppilaita kiinnostavia sekä oppiaineiden ja opettajien väliseen yhteistyöhön soveltuvia teemoja. Niiden opiskelussa käytetään suomen tai ruotsin kielen taitoa kehittäviä sekä eri oppiaineille ominaisia tarkastelutapoja, käsitteitä ja menetelmiä.

Opetussuunnitelmaan voidaan liittää monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamista tukevia yhteistyösuunnitelmia koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Virroilla

Perusopetuksen opetussuunnitelman aihekokonaisuuksien mukaiset teemat huomioidaan myös valmistavassa opetuksessa.

Oppilaita ohjataan käyttämään sähköisiä oppimisympäristöjä.

5 Oppilaan oman opinto-ohjelman laatiminen

Koska perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaiden kielitaito ja muut valmiudet vaihtelevat, perusopetukseen valmistavaa opetusta varten ei ole määritelty valtakunnallista tuntijakoa tai oppimäärää, vaan jokaiselle oppilaalle laaditaan oma opinto-ohjelma. Oppilaan omaan opinto-ohjelmaan kirjataan:

- oppilaan lähtötaso, kuten koulunkäyntihistoria, kielitaito ja oppilaan vahvuudet
- oppilaan henkilökohtaiset oppimistavoitteet, joita tarkistetaan säännöllisin väliajoin
- opiskeltavat oppiaineet, niiden tuntimäärät sekä opetuksen sisältö
- oppilaan opinnot valmistavan opetuksen opetusryhmässä ja integrointi perusopetukseen
- ohjauksen järjestäminen ja mahdollisesti tarvittavat tukitoimet.

Oppilaan oma opinto-ohjelma voi olla osa kotouttamislain mukaista oppilaan kotoutumissuunnitelmaa.

Virroilla

Jokaiselle valmistavan opetuksen oppilaalle laaditaan oma oppimissuunnitelma ja se kirjataan Wilmaan (liite 2). Tarvittaessa kirjataan lisäselvityksiä yleisen tuen kohtaan. Oppimissuunnitelma sisältää opiskeltavat oppiaineet sekä niiden tuntimäärät, opetuksen keskeiset sisällöt sekä suunnitelman osallistumisesta perusopetukseen. Lisäksi siihen kirjataan myös koulunkäynnin kannalta tärkeitä asioita, kuten koulunkäynnin historia ja kaksi- tai monikielisyys. Oppimissuunnitelman laativat valmistavan luokan opettaja ja mahdollisesti muut oppilasta opettavat opettajat yhdessä oppilaan ja huoltajan/huoltajien kanssa. Mukana voi olla myös muita henkilöitä tarvittaessa, esimerkiksi tulkki.

6 Oppilaan hyvinvointi sekä oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Perusopetukseen valmistava opetus ohjaa tunnistamaan eri kulttuureja yhdistäviä hyvän elämän arvoja ja periaatteita. Opiskelu vahvistaa opiskelijan taitoja toimia kulttuurisesti monimuotoisessa yhteiskunnassa sekä kartuttaa oppilaan kulttuurienvälistä toimintakykyä. Opetus kannustaa vuorovaikutukseen eri kulttuuriryhmien välille ja kantaväestön kanssa. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa edistetään hyviä etnisiä suhteita. Syrjintää, rasismia, väkivaltaa tai kiusaamista ei sallita missään muodossa eikä keneltäkään.

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa huolehditaan kokonaisvaltaisesti oppilaan hyvinvoinnista ja siihen liittyvistä seikoista, kuten kodin ja koulun yhteistyöstä, riittävästä oppilashuollollisesta tuesta sekä oppilaanohjauksesta. Näiden määrittelyssä voidaan soveltuvin osin hyödyntää perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita. Jos perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana selviää oppilaan tarve oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, tuki annetaan oppilaalle parhaiten soveltuvalla tavalla.

Virroilla

Valmistavan opetuksen aikana oppilaalla on oikeus samoihin tuen muotoihin kuin perusopetuksen oppilailla. Tuen tarve ja muodot kirjataan oppilaan omaan opinto-ohjelmaan.

Valmistavan luokan oppilasta tuetaan kokonaisvaltaisesti oppilaalle parhaiten sopivalla tavalla. Oppilaan tuen tarpeen arviointi tehdään moniammatillisessa yhteistyössä. Lisäksi tuki suunnitellaan yhteistyössä kodin ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa.

Mikäli oppilaan arvioidaan tarvitsevan erityistä tukea, tuen järjestämisen valmistelu käynnistetään valmistavan opetuksen aikana.

6.1 Opetuksen eriyttäminen

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaat eroavat toisistaan kielitaidoltaan, oppimis- ja opiskeluväliltään, kiinnostuksen kohteiltaan ja motivaatioltaan sekä oppimistarpeiltaan. Valmistava opetus pyritään järjestämään niin, että nämä oppilaiden väliset erot otetaan huomioon. Esimerkiksi eri-ikäiset ja kielitaidoltaan eritasoiset oppilaat voidaan jakaa omiksi ryhmikseen. Lisäksi oppilaiden erilaiset oppimistarpeet voidaan ottaa huomioon eriyttämällä opetusta. Valmistavaa opetusta kehitetään tavoitteellisesti ja pitkäjänteisesti yhtenäisenä kokonaisuutena, jossa kielitaito ja muut valmiudet kehittyvät jatkuvasti. Oppilaat saavat myös mahdollisuuksia oppia toisiltaan, tukea toisiaan ja toimia kielenkäytön mallina toisilleen. Tärkeässä asemassa on opettajan antama vuorovaikutuksellinen tuki, jonka avulla oppija suoriutuu myös sellaisista tehtävistä, jotka voisivat itsenäisesti olla mahdottomia suorittaa. Jotta oppimistapahtuma olisi toimiva, sen suunnittelu edellyttää hyvää oppilaantuntemusta. Niinpä on tarpeen selvittää mm. oppilaiden opiskelutottumukset, asenteet suomen kieltä kohtaan sekä käsitykset suomen kielen taidon tärkeydestä ja vaikeudesta sekä oppilaiden lähtötaso eri kielitaidon osa-alueiden osalta. Tämän pohjatiedon varassa opettaja voi tarpeen mukaan eriyttää muun muassa eri oppiaineiden opetukseen käytettävää aikaa, oppiaineksen syvyyttä tai laajuutta, menetelmiä, työtapoja tai materiaaleja. Eriyttäminen tarkoittaa käytännössä ennen kaikkea sisältöjen valintaa sekä tarkoituksenmukaisia opetusjärjestelyitä. On tärkeää, että jokainen oppilas saa oman taitotasonsa mukaisia ja sopivan haastavia tehtäviä. Myös mahdolliset oppimisvaikeudet on tärkeä selvittää, jotta tuen tarve voidaan ottaa huomioon.

Virroilla

Valmistava opetus on vuosiluokkiin sitomatonta ja opetus etenee kunkin oppilaan oman oppimissuunnitelman ja oppimistarpeiden mukaan.

6.2 Kodin ja koulun yhteistyö

Opetuksen järjestäjä luo edellytykset kodin ja koulun yhteistyölle. Yhteistyön lähtökohtana on osapuolten yhdenvertainen ja tasa-arvoinen kunnioitus ja kohtelu. Tavoitteena on vuoropuhelun aikaansaaminen oppilaan kasvun ja oppimisen tukemiseksi.

Kodin ja koulun yhteistyössä otetaan huomioon perheiden kieli- ja kulttuuritausta. Huoltajille annetaan tietoa suomalaisesta koulusta ja koulutusjärjestelmästä, opetussuunnitelmasta, oppilaan arvioinnista, opetusmenetelmistä ja perusopetukseen valmistavassa opetuksessa käytettävästä oppilaan omasta opinto-ohjelmasta. Perheille annetaan tietoa perusopetukseen siirtymisestä sekä jatko-opintomahdollisuuksista perusopetuksen jälkeen.

Virroilla

Valmistavassa opetuksessa luodaan pohja kodin ja koulun yhteistyölle. Valmistavan opetuksen alkaessa opettaja tapaa oppilaan huoltajineen. Opettaja saa tapaamisessa tietoa oppilaan aikaisemmasta koulunkäynnistä sekä perheen kulttuurista ja tavoista. Oppilas ja huoltaja saavat puolestaan tietoa koulun käytännöistä, opetusmenetelmistä ja koulun käytänteisiin liittyvistä seikoista. Tarpeen vaatiessa vanhempainilloissa ja oppimissuunnitelmapalaverissa on käytettävä ammattitulkkipalveluita, jotta molemminpuolinen ymmärrys varmistetaan. Vanhempien kielitaito huomioiden pyritään löytämään yhteinen kommunikoinnin kieli ja tapa arkipäiväiseen viestintään, kanavina voidaan käyttää mm. Wilmaa, sähköposteja sekä tekstiviestejä.

Valmistavaa opetusta saavien oppilaiden vanhemmat kutsutaan tapaamisiin opettajan kanssa koulun käytännön mukaisesti.

6.3 Oppilashuolto

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilashuollon järjestämistä ja toteuttamista koskevat samat periaatteet ja oppilaita samat oikeudet kuin perusopetuksen oppilaille annettavassa oppilashuollossa. Opetuksen järjestäjällä tulee olla oppilas- ja opiskelijahuoltolain edellyttämä koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma, jonka laatimisesta on määrätty perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (määräys 4/011/2014). Perusopetukseen valmistavan opetuksen koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma voidaan sisällyttää perusopetusta koskevaan koulukohtaiseen oppilashuoltosuunnitelmaan. Koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelmaan tulee sisältyä myös suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilaalla on oikeus opetukseen osallistumisen edellyttämään maksuttomaan oppilashuoltoon. Yhteisön ja yksittäisten oppilaiden terveydestä, hyvinvoinnista ja turvallisuudesta huolehtiminen ulottuu kaikkeen koulutyöhön. Oppilashuolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden yhteinen tehtävä.

Oppilashuoltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena. Yhteisöllinen oppilashuolto on osa perusopetukseen valmistavan opetuksen yhteisöllistä toimintakulttuuria ja ensisijainen tapa toteuttaa oppilashuoltoa. Yhteisöllinen oppilashuolto on ennalta ehkäisevää ja sen tehtävänä on vahvistaa osallisuuden, huolenpidon ja turvallisuuden ilmapiiriä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa. Kouluyhteisössä arvostetaan jokaisen yksilöllisyyttä eikä syrjintää, väkivaltaa, kiusaamista tai rasismia hyväksytä. Oppilaita ohjataan arvostamaan sekä omaa että ympäristön kulttuurista, kielellistä ja katsomuksellista monimuotoisuutta.

Oppilashuoltotyötä ohjaa oppilaan edun ensisijaisuus. Yksilökohtaista oppilashuoltoa toteutetaan oppilaan ja tarvittaessa huoltajan suostumuksella. Psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä kouluterveydenhuollon palvelut ovat oppilaan saatavilla ja ne järjestetään lain edellyttämässä määrääjässä. Oppilaan yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon valmistavan opetuksen arjessa sekä tarvittavan tuen suunnittelussa ja toteutuksessa. Työssä turvataan oppilaan ja huoltajan osallisuus, työskentelyn luottamuksellisuus sekä kunnioitava vuorovaikutus. Osallisuuden varmistamiseksi huolehditaan tarvittavista tulkintapalveluista.

Monialainen yhteistyö on perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilashuollossa tärkeää. Oppilashuolto järjestetään opetus-, sosiaali- ja terveystoimen yhteistyönä siten, että siitä muodostuu toimiva kokonaisuus.

Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaan, huoltajan sekä tarvittaessa muiden yhteistyökumppaneiden kuten perheen kotoutumissuunnitelmasta vastaavan tahon kanssa. Oppilashuollon toimintatavoista ja palveluista tiedotetaan suunnitelmallisesti. Huoltajille annetaan tietoa myös suomalaisen koulutusjärjestelmän sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintatavoista ja saatavuudesta.

Virroilla

Valmistavan opetuksen oppilaat kuuluvat koulun oppilashuollon piiriin. Oppilashuoltoon kuuluu oppilaiden fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtiminen. Oppilashuolto edesauttaa oppilaiden tasapainoista kasvua ja kehitystä. Näin luodaan edellytykset hyvälle oppimiselle. Koulussa oppilashuollon palveluita ovat mm. kouluterveydenhoitajan ja erityistyöntekijän asiakastyö. Esimerkiksi kouluterveydenhoitajan terveystarkastuksessa selvitetään oppilaan tarpeen mukaan kasvua, kehitystä ja hyvinvointia. Terveystarkastus sisältää mm. fysiologiset mittaukset, mahdollisen hoidon tarpeen arvion ja hoitoonohjauksen.

Oppilashuoltoa suunniteltaessa ja toteutettaessa tehdään yhteistyötä oppilaan huoltajan/huoltajien kanssa. Tarvittaessa käytetään tulkkipalveluja.

6.4 Oppilaanohjaus

Opetussuunnitelmassa määritellään, miten oppilaanohjaus perusopetukseen valmistavassa opetuksessa toteutetaan. Oppilaanohjauksen tarkoituksena on kehittää oppilaan oppimisvalmiuksia ja tukea hänen sosiaalista kasvuaan sekä ennaltaehkäistä oppimisvaikeuksia. Oppilaan opiskelua perusopetukseen valmistavassa opetuksessa tuetaan oppilaanohjauksella siten, että opiskelutaidot ja elämänsuunnittelun kannalta tarpeelliset tiedot ja taidot kehittyvät. Ohjausta voidaan toteuttaa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa kuvattujen ohjaustoiminnalle asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Perusopetukseen siirtymistä suunniteltaessa tulee huolehtia siitä, että tieto oppilaan valmiuksista ja edistymisestä valmistavassa opetuksessa siirtyy seuraavaan kouluun. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan mahdollisuus tutustua ajoissa tulevaan kouluun. Valmistavan opetuksen oppilaanohjauksessa tulee kiinnittää huomiota myös siihen, että oppilaalla on käsitys omista mahdollisuuksistaan jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Virroilla

Oppilaanohjauksessa noudatetaan soveltuvin osin Virtain perusopetuksen opetussuunnitelmaa. Oppilaalle ja huoltajalle annetaan tietoa suomalaisesta koulutusjärjestelmästä ja koulunkäynnin kulttuurista.

Alakouluikäisten osalta painotetaan oppimaan oppimisen taitojen ja sosiaalisten taitojen kehittymistä. Yläkouluikäisille annetaan em. lisäksi tietoa jatko-opintomahdollisuuksista ja eri alojen pätevyys- ja koulutusvaatimuksista sekä tarjotaan mahdollisuus tutustua työelämään (TET) ja toisen asteen koulutukseen.

Yksilölliset ohjauksen tarpeet kartoitetaan ja tavoitteet ja toteutus kirjataan omaan oppimissuunnitelmaan. Oppilaanohjauksesta valmistavassa opetuksessa vastaa valmistavan luokan opettaja. Tarvittaessa hän tekee yhteistyötä opinto-ohjaajan kanssa.

Valmistavan luokan opettaja huolehtii nivelvaiheen järjestelyistä järjestäen esimerkiksi oppilaalle ja huoltajille tutustumiskäynnin tulevaan kouluun. Opettaja pyrkii tarvittaessa olemaan mukana tapaamisessa.

6.5 Suunnitelma kasvatust keskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskelu ympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatust keskustelua ja erilaisia kurinpitokeinoja. Kasvatust keskustelussa ja kurinpitotapauksissa noudatettavasta menettelystä säädetään perusopetuslaissa¹².

Kasvatust keskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Opetuksen järjestäjä päättää, millaisissa tapauksissa kasvatust keskustelua käytetään.

Kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi¹³.

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kasvatust keskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista¹⁴. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössään kasvatust keskustelujen ja kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan koulujen yhteisenä tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapalinjaukset ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään koulukohtaisesti.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Opetuksen järjestäjä päättää suunnitelman laatimisesta ja valmisteluun osallistuvista tahoista. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun¹⁵. Yhteistyö huoltajien ja muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon edustajien kanssa tukee suunnitelman toteutumista. Henkilöstöä ja oppilaskuntaa tulee kuulla ennen suunnitelman hyväksymistä tai päivittämistä.

Virroilla

Valmistavan luokan oppilaita koskevat samat koulujen järjestyssäännöt kuin muitakin oppilaita. Valmistavan opetuksen alkaessa oppilaille tulee kuitenkin antaa aikaa tottua suomalaiseen ja paikallisten koulujen käytänteisiin. Ne voivat olla oppilaalle täysin vieraita tai erilaisia, mihin hän on

kotimaassaan tottunut. Valmistavan opetuksen tärkeimpiä tavoitteita ovat luottamuksen rakentaminen ja turvallisen ilmapiirin luominen. Valmistavan luokan opettaja huolehtii kasvatustieteiden ja on tarvittaessa yhteydessä oppilaan huoltajaan/huoltajiin.

- 12 Perusopetuslaki (628/1998) 35 a § (1267/2013), 36 § (477/2003) ja 36 a § (1267/2013)
- 13 Perusopetuslaki (628/1998) 36 § (477/2003) ja 36 a–36 i § (1267/2013)
- 14 Perusopetuslaki (628/1998) 29 § (1267/2013)
- 15 Perusopetuslaki (628/1998) 47 a § (1267/2013)

7 Oppilaan arviointi

Opetussuunnitelmassa määrätään valmistavaan opetukseen osallistuvien arvioinnista sekä heille annettavasta todistuksesta. Arvioinnin tulee olla ohjaavaa, kannustavaa ja monipuolista. Oppilaan edellytyksiä itsearviointiin kehitetään. Arvioinnin avulla valmistavan opetuksen oppilaalle annetaan kuva myös perusopetuksen vaatimuksista.

Arvioinnin suorittavat yhteistyössä kaikki oppilasta opettavat opettajat. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen havainnointiin ja näyttöön. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa ei käytetä numeerista arviointia.

Virroilla

Arvioinnin periaatteista, tavoitteista ja menetelmistä tulee antaa hyvissä ajoin tietoa sekä oppilaalle että hänen huoltajalleen. Oppilaan edistymistä arvioidaan hänelle laaditun oman oppimissuunnitelman ja valmistavan opetuksen yleisten tavoitteiden mukaisesti.

Valmistavan opetuksen aikana ei käytetä numeroarviointia myöskään integrointioppiaineissa. Poikkeuksena ovat 7. luokan taito- ja taideaineet, joista oppilaat saavat päättöarvioinnin.

Oppilaan edistymisen arvioinnissa käytetään monipuolisia, joustavia ja oppilaan tilanteeseen sovitettuja menettelytapoja, kuten arviointikeskustelua, portfolioarviointia ja itsearviointia. Arviointitapoja todistuksen lisäksi ovat jatkuva havainnointi luokassa, säännölliset tapaamiset huoltajien ja oppilaan kanssa, arviointikeskustelut, itsearviointi sekä kirjalliset ja suulliset tehtävät.

Oppilaan arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan tausta ja vähitellen kehittyvä suomen kielen taito. Arvioinnissa keskitytään ensisijaisesti jo opittuihin asioihin ja edistymiseen, ei puutteisiin. Arvioinnin tulisi olla kannustavaa. Itsearviointi on monelle oppilaalle uutta ja menetelmänä tärkeä osa valmistavaa opetusta. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja arvioimaan omaa käytöstään ja toimintaansa omassa luokassa, koulualueella ja -matkoilla.

Oppilaan kielitaidon arvioinnin apuna käytetään uusittua Kehittyvän kielitaidon asteikkoa.

http://edu.fi/perusopetus/aidinkieli/suomi_toisena_kielena

Tärkeää on antaa oppilaalle realistinen kuva perusopetuksen vaatimuksista arvioinnin avulla. Myös oppilaan edellytyksiä itsearviointiin tulee kehittää valmistavan opetuksen aikana. Lisäksi arvioinnin apuna voidaan käyttää arviointilomaketta, jonka on kehittänyt S2-kouluttaja Aurora Vasama (liite 1). Taulukko on yksinkertainen arviointityökalu kaikkien maahanmuuttajaoppilaita opettavien käyttöön. Tämän avulla on mahdollista selvittää sitä, miten lähelle oman luokka- ja ikätason mukaista opetusta oppilaan on mahdollista päästä ja mitä mahdollisia avustaja- tai erityisopetuksen palveluja hän tarvitsee.

8 Todistukset

Perusopetukseen valmistavan opetuksen päätteeksi oppilaalle annetaan todistus perusopetukseen valmistavaan opetukseen osallistumisesta. Todistukseen merkitään perusopetukseen valmistavan opetuksen laajuus, opiskellut oppiaineet, niiden laajuus ja opetuksen sisältö. Todistuksessa kuvataan oppilaan edistymistä valmistavan opetuksen aikana.

Virroilla

Valmistavan opetuksen oppilaalle ei anneta välitodistusta tai jaksotodistusta. Oppilaan edistymisestä voidaan antaa arviointipalautetta samaan aikaan, kun saman koulun perusopetuksen oppilaat saavat välitodistuksen. Arviointipalautteen sijaan voidaan käyttää arviointikeskustelua noudattaen kyseisen koulun käytänteitä.

Väliarvioinnin aikana opettaja antaa valmistavan opetuksen oppilaalle kirjallisen palautteen.

Valmistavan opetuksen päätteeksi annetaan todistus (liite 3)

9 Perusopetuksen oppimäärään sisältyvien opintojen suorittaminen valmistavan opetuksen aikana

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaan omaan opinto-ohjelmaan voi kuulua perusopetuksen oppimäärän mukaisia eri oppiaineiden opintoja. Oppilas voi saada todistuksen edellä mainittujen opintojen hyväksytystä suorittamisesta osallistumalla perusopetuslaissa¹⁶ tarkoitettuun erityiseen tutkintoon. Jos oppilas siirtyy perusopetukseen valmistavan opetuksen jälkeen perusopetukseen, voidaan perusopetukseen valmistavassa opetuksessa saavutettu osaaminen hyväksilukea, jos oppilaalla on perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot¹⁷.

Erityiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat eri oppiaineissa perusopetuksen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja¹⁸. Tutkintoon osallistuvan oppilaan osaamista arvioidaan suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa tarkennettuihin eri oppiaineiden tavoitteisiin. Oppilaan osaamisen tason määrittelyssä käytetään apuna perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin sisältyviä hyvän osaamisen kuvauksia ja päättöarvioinnin kriteerejä. Erityisessä tutkinnossa voidaan suorittaa oppiaineen koko oppimäärä tai osia siitä, kuten jonkin vuosiluokan oppimäärä.

Erityisen tutkinnon hyväksytysti suorittaneelle annetaan todistus perusopetuksen oppimäärän suorittamisesta kokonaan tai osittain¹⁹. Erityisessä tutkinnossa käytettäviä todistuksia koskevat määräykset sisältyvät perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin.

16 Perusopetuslaki (628/1998) 38 §

17 Perusopetuslaki (628/1998) 18 §

18 Perusopetusasetus (852/1998) 23 §

19 Perusopetusasetus (852/1998) 23 §

Liite 1

Miten kielitaito kehittyy? © Aurora Vasama

	selviää hyvin yksin	selviää yksin	selviää, tarvitsee apua	selviää, tarvitsee paljon apua	ei selviää
ohjeiden ymmärtäminen					
kommunikointi opettajan kanssa					
kommunikointi kavereiden kanssa					
pienten tekstien lukeminen					
oppikirjan lukeminen					
tehtäviin vastaaminen					
omien tekstien kirjoittaminen					
läksyjen tekeminen					

Liite 2

Virtain kaupunki
Oppilaan oma oppimissuunnitelma
Maahanmuuttajataustainen oppilas

LIITE 2

Nimi	Syntymäaika
Huoltajat	
Osoite ja puhelinnumero	
Perhetilanne	
Sisarukset	
Äidinkieli	Muu kotikieli
Kotimaa	Tullut Suomeen
Uskonto	Kansalaisuus
Erityisruokavalio	
Lisätiedot	

Oppilaan taustatiedot

Aiempi koulunkäynti	
Vahvuudet	
Tarvitsee harjoitusta	
Tukitoimet (tuen tarve ja tukimuodot)	

Opetus

Oppiaine	Tuntimäärä	Opetuksen sisältö	Tavoitteet	Integrointi

Olemme yhdessä sopineet oppilaan omasta oppimissuunnitelmasta

Aika ja paikka

Huoltaja/Huoltajat

Opettaja

Tämän suunnitelman tiedot saa antaa tiedoksi oppilasta opettaville opettajille ja oppilashuollon työntekijöille.

Kyllä Ei

Liite 3

VIRTAIN KAUPUNKI

Liite 3

Todistus perusopetukseen valmentavasta opetuksesta

Nimi	Syntymäaika
Osoite	
Huoltaja	Huoltaja
Äidinkieli	Uskonto
Oppilas on saanut opetusta seuraavissa aineissa, laajuus ja sisältö	
Kielitaidon taso	
Oppilas siirretään (koulu ja luokka)	
Päivämäärä	Opettaja

